

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Pred večerom. — Katolicizem — klerikalizem. Politični pregled. — Štajersko: Oglasi nemških tvrdk v slovenskem časopisju. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Prosveta. — Gospodarstvo.
Podlistek: Simon Gregorčič.

Pred večerom.

„In šel je boj bojvat brez upa zmage“.

Ako bi se našla kje na Kranjskem alkohola in židane volje polna krokarska družba, ki bi hotela poslati veleslavnemu dež. odboru kranjskemu zaupnico in zahvalo, gotovo bi jo poslali iz deželnega dvorca takoj v svet, češ: glejte, kako soglašava javnost z nami. Famosno, na višje povelje skovano zaupnico občine Marjapoljska z njenim licemerskim županom na čelu vsiljeval je deželni odbor kranjski redakcijam vseh slovenskih listov v priobčenje, kjerkoli je sploh smel računati na to, da je ne bodo odklonili. In res, našel je v izobilju slovenskega časopisja dvoje listov, ki so razvpili od sicer zaničevane kmetske občine deželnemu odboru izrečeno zahvalo v svet: bil je to svobodomiselnih „Slov. Narod“ in uradna Laibacherica, katere prokleta dolžnost je čuvati avtoriteto, pa bodisi tako žalostne oblasti, kakor je naš veleslavni deželni odbor.

Ne bomo razpravljali o tistih čudnih praktikah deželnega odbora in njegovih članov, s katerimi so hoteli gospodarje prevarati in preslepiti javnost. Ekspresna pisma posameznim zdravnikom, v „Slov. Narod“ lansirane podle in lažnive notice, aranžma liberalno slov.-nemškega zdravniškega bloka — o vsem tem je javnost več kot dovolj poučena. Če tudi je tako počenjanje nevedno vsake oblasti, da, obsojati bi jo bilo celo na pojedineu — pa je vendar umevamo. Deželni odbor je prišel v tako zagato, da ne ve nikjer več izhoda iz nje — zato se oprijemlje vsake bilke, o kateri sodi, da bi ga mogla rešiti

Simon Gregorčič.

(Dalje.)

In to je oni starodavni prometejski konflikt človeške duše. Bajka o Prometeju nam slika usodo človeka, ki se drzne dvigniti čez čredo, in tako se godi vsakomur, ki ne poklekne pred toliko oboževanim malikom tradicije in konvencionalnih laži. Pa naj je to človek, ki se prvi iz množice upa proti nebu stegniti roko po svetem ognju, pa naj je to ponižen „Probekandidat“, ki gledajoč v osemdeset gorečih, povprašujočih mladih oči ne more lagati, ali pa naj je umetnik, ki ga Ibsen v gorečem hrepenenju po novem, višjem umetniškem življenju pusti biti v lice tradicijam zakonskega življenja in ga popelje na vrhove, „kjer se mrtvi prebujajo“, ali pa naj je skromen slovanski duhovnik, ki si drzne peti po svojem čustvu in sre: nobenemu izmed teh, ki so strmeč za svojimi sanjami zašli iz širokih cest tradicije, ne ostane prihranjen težak notranji konflikt. Močni individui okremene v tem konfliktu, mehki usihajo in umro: pri Ibsenu „se

iz umazanih valov, v katerih že plava dolgo vrsto let svojega tako neplodnega življenja.

„Das ist der Fluch der bösen That, daß sie forzeugung böses muß gebären!“ V tem položaju se nahaja danes kranjski dež. odbor. Ta naš naivni „Landesministerium“ je sicer računil, a se je korenito zaračunal, misleč, da se sanira stare krivice najboljše z novimi. In kar dela sedaj v svoji žalostni konsekvenci, ni drugega kot dokaz skrajne moralne onemoglosti, dokaz, da se čuti vseskozi izoliranega, pred vsem pa dokaz njegove — slabe vesti.

Kako nesigurnega se čuti deželni odbor, pa dokazuje tudi še novo dejstvo, s katerim skuša nemožato prevaliti svojo krivnjo na vladna ramena, ter iznebiti se odgovornosti pod vsakim pogojem, tisti dež. odbor, čigar člani v vseh durih in molih, vseh mogočih imperatorskih pozah in nastopih zatrjujejo, da so odgovorni edino deželnemu zboru, in da je deželni odbor avtonomna oblast. Če je nasilnost znak oblasti, potem je sedanji deželni odbor gotovo oblast, o tem ni dvoma. Ali če deželni odbor v svoji zbežanosti, v kateri bi se rad odkrižal kar čez noč vsake neprijetne odgovornosti, klečeplazi krog vlade in ji za skledo leče prodaja še tisti borni košček svojih avtonomnih pravic; če ta deželni odbor pod pritiskom javnega mnenja, s zavestjo krivičnosti in nedostojne maščevalnosti pričakuje rešitve, katere mu nikdo priskrbeti ne more, — tedaj ni to samo nepolitično, ampak to je naravnost neskončno smešno, neumno in last not least — bojazljivo in nemoško.

Temu se pridruži še dejstvo, da ni misliti pri celi akciji deželnozborski na kak vspeh, pa bodisi, da bi bil ta vspeh posledica še tako nemoralnih mahinacij. Blamaža je neizogibna — in vsi odborovi nastopi je ne utegnejo odvrniti. Na eni strani preti gospodom poraz v deželnem zboru, na drugi visi nad njimi Damoklejev meč parlamentarne akcije, in naj leta grof Barbo še

mrtvi prebujajo“, v Gregorčiču umirajo živi.

Od priprostih pesnic, kojih narodni značaj nam spričuje dejstvo, da so vse uglasbene in da se pojo širom slovenske domovine, je stopil Gregorčič v Stritarjevo družbo, koji slednji je dušni oče znanim verzom: „da smo rojeni to nesreča, to greh, pokora je največja“. In nesreče človeškega rojstva pojo od sedaj naprej Gregorčičeve pesmi. A iz teh pesni ne odseva ona suverenska moč, ki jo dihalo Prešernovi „soneti nesreče“, v katerih se pesnik za trenotek prebudi iz težkih sanj, v ktere so ga začarala njegova čustva in in ko se kot alter ego igra s samim seboj in kuje svoja čustva v svečano mirno doneče verze, ne! — pri Gregorčiču se čustva igrajo z njegovo osebo in kujejo na njegovi kot zlato mehki duši.

V pesmi „Človeka nikar“ je našel Gregorčič samega sebe. To je prvi pristni tip njegove refleksivne lirike, ki iz opazovanja realnih predmetov ponikne v notranjosti duše in zunanje utise pretvarja v čustva. Kot barve v kalejdoskopu se menjavajo ti zunanji utisi in

tako krog poslanca Pernstorferja in naj na Kranjskem še tako harangira nemško zdravništvo v prilog junakom iz deželnega dvorca. Rešitve ni — tudi dr. Tavčar ga ne bo rešil, tega slavnega dež. odbora, pod katerega razvalinami bo obležal hvala bogu konečno tudi on sam — tip in simbol sedanjega našega „liberalizma“.

Vlada ima svoj določen delokrog, in ravno tako ima tudi deželni odbor svoje okrožje. Ali je res misliti, da bo deželna vlada tako kratkovidna, da bo prevzela nase težki križ z ramen gospodov iz deželnega dvorca, gospodov, od katerih ni nikoli nič imela, od katerih nikoli nič imeti ne bo mogla, ki so še danes, a jih jutri že več ne bo?! *Grau, lieber Freund ist alle Theorie, und golden nur des Lebens grüner Baum!* Na preperete veje pa se nikdo ne obeša, in tudi deželna vlada jih bo vrgla v ognjišče ali na smeti. Tam naj strohne.

Svita se, in situacija postaja jasna v tisti meri, v kateri prodira mlada luč. Še leže v soteskah sence, in megle lenarijo nad močvirjem. Toda s pozicijo je v splošnem odločena bitka, in predno še pade prvi strel, bliska se v jutranji zori žolta medenina baterij na pogorji. Rešitve ni — obsodba je izrečena, izvršiti je samo še justifikacijo. In preden pokrije zopet večerni mrak bojni teren, odločena bo bitka, v kateri bodeta obležala v prijateljskem objemu poleg nemškega aristokrata slovenski liberallec ter prepustila prostor mladim naprednim elementom; ob njih pa bo ležal poteptan v blato prapor njihov, znamenje njih sistema in — časa. In tedaj porečemo: *Mioui so.* Z.

Katolicizem — klerikalizem.

(Iz učiteljskih krogov.)

Marsikdo misli in trdi, da je katolicizem in klerikalizem eno in isto, da sta ta dva pojma identiška. To je velika zmeta. Katoliška vera

njihovi refleksi vstvarjajo v duši pisano družbo zaporednih čustev; in ko jame Gregorčič sestavljati ta duševni mozajik v enotno pesem, mora nehote seči po oni zanj toliko značilni in od sodobnikov toliko posnemani poetiški tehniki, ki počenja s „Človekom nikar“ in ki je v „Oljki“ dosegla svoj vrhunec. V širokem ritmu riše posamezne slike, tam pa, kjer meji slika ob sliko ali kjer s posebnim povdarkom deducira svoje umske ali čustvene konkluzije, se izpremeni mehki ritem v rezke odsekane verze; vedno se povračajoče sveže rime vežejo posamezne slike v tem popolnejšo enoto, tako da v celem vencu čustev vsaka cvetka ohrani svojo individualnost in samostojnost. Ta tehniški način pesnjenja je Gregorčiču prišel tako v meso kri, da mu je kot prazna umetniška manira ostala celo tedaj, ko ni več odgovarjal njegovi pesniški notranjosti, pesni v njegovih „Predsmrtnicah“ so venci, katerim je večinoma odpadlo cvetje, ostalo je samo še prazno ogrodje iz železnih žic.

(Dalje prih.)

je nauk, katerega naš katoliški klerus sicer lepo uči, a ne ravna se po njem. Klerus ali duhovščina so ljudje, iz mesa in krvi kakor drugi navadni ljudje, in kot taki so tudi podvrženi slabostim, napakam in pregreham kakor vsak zemljan. Tudi oni se morajo boriti za svoj obstanek kakor vsakdo drugi, in ravno v tem boju se godi marsikaj, kar nam prav nič ne ugaja in kar razdvoja duhove. Duhovščina je že zgodaj prišla do spoznanja, da je revščina in uboštvo po Kristusovem zgledu preidealno. Naše telo je iz materije in kot tako materializmu podvrženo; kdo naj potem živi vedno v bedi, revščini in pomanjkanju? Vsled tega se je ta že zgodaj, kakor nas uči zgodovina, začela boriti za vsakdanjosti — za gmotno blagostanje. Mnogo škofov ima še danes na mnogih krajih preobilnih posestev in dohodkov, zavživajo knežje časti ter žive v sijajnosti — to pa ni prav nič podobno njih apostolskim prednikom ali ustanoviteljem katoliške cerkve. Da bi ostalo le pri tem, bi ne bilo še toliko hudega. Ker so ti tudi navadni ljudje kot mi, so tudi podvrženi slabostim kot mi; a mnogi od njih nečejo o tem ničesar vedeti. Zavedajo se svoje moči in veljave, a ne zavedajo se svoje velike odgovornosti. Duhovščina jim mora priseči v posvetnih in verskih zadevah neomejeno pokorščino, in ta mora hoté ali nehoté biti pokorna svoji prisegi, drugače je ob kruh. Edino le od škofa je odvisna duhovščina, in ker se ta bori tudi za posvetni obstanek, imenujemo to zgolj posvetno zadevo klerikalno politično borbo, ob kratkem klerikalizem. Vsak škof kot človek ima lastno individualnost, zato opazujemo v vsaki škofiji drugačno borbo ali bojevanje. Cerkev je edina v verskih zadevah, v političnih zadevah pa ni konformna, ker je odvisna od individualnosti škofov v posameznih škofijah. Kakor mora v posvetnih zadevah skazovati duhovščina neomejeno pokorščino svojemu škofu, tako upliva ta na svoje verne, da so ti pokorni svojemu duhovnu ne samo v verskih, marveč tudi v političnih zadevah. Ako ima škof napačne politične nazore, vsili te svojim duhovnom, posledni pa svojim vernim.

Da je to istina, imamo prežalostne izglede pri nas. Dokler je bil škof dr. Misija, ki je bil narodni odpadnik, zatiral je narodno misel do skrajnosti. Pod njegovim uplivom je izdajal v Gorici dr. Mahnič Rimskega katolika, ki je imenoval narodnost paganstvo. S tem je zanetil med narodno mislečimi ogenj, ki še danes gori in se ne bo pogasil z lepa. Narodna ideja je za vsakega izobraženega, pa tudi za priprostega človeka nekaj svetega — klerikalizem jo je pa ometal z negnusnim blatom.

Leta 1884. in 1885. smo čitali v „Slovenec“ nečuven napad na našega preljubljenega slaveca iz Goriškega Simona Gregorčiča. Dr. Mahnič pod protektoratom škofa Missije ga je duševno ubil. Vsa duhovščina ga je zapustila. Razupit je bil kot nemoralen in pohujšljiv pesnik, čeprav je bil vsak treznomislec človek prepričan, da je to gola laž, hinavščina, nevoščljivost in klerikalna zagrizenost, ni vse to nič pomagalo, pesnik pri svojih duhovnih sobratih ni našel milosti. Sedaj mu pa ravno isti „Slovenec“ poje čast in slavo po smrti! To je farizejska hinavščina. Najboljše narodne može je klerikalizem vedno sovražil, preganjal, obrekoval in uničeval. Je že našel dlako v jajcu, da je zajahal svoje obrekljivo kljuse, ter udrihal in ubijal na farizejski način. Pri njem ni našel milosti Prešeren, Gregorčič, pa tudi Aškerc ne. In taki hinavci hočejo veljati med našim narodom za veljake, narodne voditelje in odgojitelje!

Ker že govorimo o narodnosti, pove naj nam klerikalizem, čemu je tako tih kot smrt po naših cerkvah o narodni zavednosti, kakor bi bilo to pregrešno govoriti na tem kraju? Ako se sme po cerkvah uganjati politika, obrekovanje in druge neslanosti poleg božje besede, zakaj bi se ne navduševal naš narod tudi v narodnem duhu? Tega ne bo naš klerikalizem nikdar storil, ker je brezнародen. On ima narodnost le za slepilo po časopisih, po naših cerkvah je pa o tem tih kot smrt — narodnost je prokletstvo, to ne nese nič v žep! Ne čudimo se, da se vedno ožijo naše narodne meje, ker jih čuvajo taki

narodni čuvaji. Še danes slišimo nekatere naše duhovnike: „Rajši z Nemcem kakor z narodnim Slovincem“. Pa tudi naši klerikalni politični voditelji niso nič boljši. Za male Judove „groše“ uklanjajo svoj tilnik in hrbet naši ponemčevalni vladi, najvitalnejši narodni interesi — šolstvo, obmejni Slovenci in narodna uprava — so jim deveta briga. Oni so hlapeci vlade in oskrbniki svojega trebuha, vse drugo jim je deveta briga. Taki ljudje bijejo na svoja prsa in vpijejo ter slepe naš narod: „Klerikalizma ni; mi nismo klerikalci; kdor to trdi, je lažnjivec!“ — Hinavci!

Gotovo je za vsak narod prvi in najpomembnejši pogoj za obstanek in napredek dobro urejeno šolstvo. Vsi kulturni narodi skrbijo za šolstvo kot za zenico v svojem očesu. Le izobražen narod se more povzdigniti do viška blagostanja. Naš narod je v izobrazbi še jako daleč za drugimi narodi. Naše ljudske šole so prenapolnjene, večinoma enorazredne, s slabimi šolskimi poslopi. Zlasti moških učiteljev primanjkuje zaradi slabih plač. Slovenskih srednjih šol ni, meščanskih skoraj nič, o visoki šoli pa niti govora ni. Kako naj se toraj naš narod povzdigne na višek socialne izobrazbe brez dobrih šol? Naš klerikalizem bi imel v tem oziru preobilno dela in tudi premnogih zaslug, ako bi hotel delati. Ali on se ne gane in se tudi ganil ne bo. Le na videz upije tupatam o krivicah, da bi pa naredil na merodajnem mestu odločne korake v tem oziru, o tem ni govora. Izobražen narod ne ugaja klerikalizmu; tak ne gre za njim čez drn in strn — zato ovira sistematiško in z namenom šolstvo in narodno izobrazbo sploh. Da je to res, hočemo dokazati. Pred več leti je izdajatelj klerikalnega „Slovenca“ dr. Žitnik stavil v deželnem zboru predlog, da naj se ne širijo šole v večrazrednice, ker so šole predrage. Isti „Slovenec“ se poteguje za učiteljstvo in šole kakor za trn v peti. Vedno je upil, da je naše šolstvo zanič in učiteljstvo brezversko, da bi jemal šoli in učiteljstvu ugled in spoštovanje med narodom. Dosedaj je klerikalizem vedno vpil o brezverski šoli, avstrijski škofje so pa razglasili v letošnjem adventnem pastirskem listu na svoje verne „da je bila do sedaj v Avstriji verska šola ter da je po naših šolah vladal Bog“. Kako je vendar to? Do sedaj je bila vedno brezverska, sedaj je postala naenkrat verska! To je klerikalna doslednost.

Ker pa trdi dr. Šusteršič, da je on prijatelj ljudstva, napredka in zlasti šole, povedati moramo, da je ravno on izjavil, da je sedanja šola prokletstvo za naš narod, šole palače med kmetskimi bajtami; šole da naj vzdržuje tisti, ki ima od nje največ dobička, da rajši razbije deželni zbor kakor bi privolil v povišanje plač učiteljem. On javno pove, da so sedanje šole predrage in zanič, čeprav naše ljudstvo ceni jako visoko šole in učiteljstvo. Ali se ni mož udaril sam po zobeh? Javno je govoril neresnico in tej neresnici se je pritrjevalo! To je — klerikalna laž.

Dr. Šusteršič trdi tudi, da vsakdo laže, kdor pravi, da se nahaja pri nas klerikalizem. Kdor to trdi, koplje grob katoliški veri. — Da eksstira pri nas prava klerikalna pošast, bi lahko dokazali s stoterimi drugimi dokazi, ako bi se nam ne zdelo škoda prostora in časa. Spregovoriti hočemo le o tem, kdo da koplje katoliški veri grob.

Naša duhovščina se je podala v politični boj za nadvlado. Boj med klerikalizmom in liberalizmom je najžalostnejša prikazen za naše narodne razmere. Kar se danes piše po časopisih in deluje v javnosti, presega vse dostojne meje. Klerikalno časopisje bi moralo pod katoliško patronanco pisati v drugem duhu kakor to dela sedaj. Ono je izvalo boj zlasti vsled narodnosti in šolstva, kar smo že dokazali, v tem boju se je lagalo, jemalo čast bližnjemu, obrekovalo, denunciralo, netilo sovraštvo, zavijalo resnico, zagovarjalo greh, na tak podel način, da je vsakdo, kdor je ta boj natančno opazoval, prišel do prepričanja — da to ni delo katoliških duhovnikov, marveč spačenih, nesramnih in spričenih ljudi, ki z namenom zavijajo in zlorabljujejo vero v dosego svojega brezvestnega namena.

To je rodilo med našim narodom jako slab sad. Hinavščina, svetohlinstvo, sovraštvo, zagrizenost, nezaupnost, nevoščljivost in mnogo drugih slabih napak je izkailo iz tega semena. Ali so taka dela katoliška? Klerikalizem je sejal to seme, on bo tudi dajal zanj odgovor. Iz tega lahko spoznamo, da se loči katolicizem od klerikalizma kako noč in dan. — Naj dr. Šusteršič, „Slovenec“, slovenski škofje z vso duhovščino trde kar hočejo, dejanja naš uče, da je klerikalizem grobokop našega naroda!

Politični pregled.

Avstrija.

(Ekspoze zunanjega ministra v proračunskem odseku avstrijske delegacije). Ährental je govoril o avstrijski zunanji politiki. Hvalil je trozvezo, ki ki je, utemeljena na enakih interesih, najboljša podlaga za avstr. zunanjo politiko. Z Italijo je dotlej izključen vsak razpor, dokler obe državi priznata glede albanskega vprašanja status quo. (Toda ta status quo nima baš trdnega zdravja). Povdarjal je prijateljstvo z Rusijo, Francijo in Anglijo. Anglo-francosko zблиžanje ne pomenja nove formacije velesil v evropskem koncertu. Glede Turčije se nadeja vsega najboljšega: reformna akcija počasi, toda zadovoljivo napreduje in v kratkem se bo lahko začelo z realizacijo tretje točke mürzsteškega programa (justična reforma). Z Rumunsko, Bolgarijo in Srbijo je politično razmerje srčno ali vsaj normalno in upati je, da se tudi trgovski spor s Srbijo srečno zavrta. Minister je povdarjal, da je narodno-gospodarska politika najvažnejša stroka zunanje politike in v to svrhu bo zahteval od novo vstopajočih diplomatov večje narodno-gospodarske izobrazbe; — in to je najbolj simpatična stran Ährentalovega ekspozeja.

Ogrska.

(Gospodarska neodvisnost). Sedanja vlada si je postavila kot glavno točko svojega programa gospodarsko ločitev Ogrske od Avstrije, kot pogoj popolne politične ločitve. Litva naj bi predstavljala carinsko mejo, med dvema teritorijema iste monarhije. S tem bi bilo našemu kmečkemu stanu zelo ugodno, ker bi poljski pridelki ogrskih poljedelcev nehali pritiskati na cene. Na drugi strani pa bi bila zaprta pot naši industriji. Taka carinska ločitev bi naši državni polovici gotovo več škodovala kot koristila, vendar prebolela bi jo že; gospodarsko pogubo pa bi nedvomno pomenjala za Transilvanijo. Poljskim pridelkom bi bil mahoma odvzet avstrijski trg, padle bi cene, znižala bi se vrednost zemljišč. In tudi z industrializacijo bi stvar ne izgledala tako cvetoče kakor si jo vodilni politiki slikajo v svojih političnih fantazijah. Dosedaj se je ogrska industrija razvijala s pomočjo avstrijskega denarja, s kojim je Ogrsko bogato zakladala skupna narodna banka. S carinsko ločitvijo se kajpada izvede tudi bančna ločitev in s to vsahne vir cenene avstrijskega kredita. Ob dragem in pičem domačem kreditu pa ogrska nima pričakovati pomladnega cvetja. — Da so taki nevarni eksperimenti mogoči, je vzrok predpotopni volilni red, po katerem so široki produktivni sloji, na katerih stroške se taki poskusi gode, nezastopani, dočim prihajajo v parlament kričači, ki vse lahko dobe, ki pa nimajo zgubiti ničesar.

Štajersko.

Oglasi nemških tvrdk v slovenskem časopisju.

Iz Štajerskega smo prejeli sledeči dopis: Slovensko trgovstvo se danes šele razvija, slovenska industrija in veletrgovina je tako malenkostna, da nam tujei skoraj opravičeno očitajo, da smo narod brez industrije — gotovo žalosten pogled v bodočnost. Zlasti na Štajerskem smo v tem oziru na slabem; saj je poročal pred kratkim nek slovenski list sramotno dejstvo, da ima Maribor s 25.000 preb. (med

temi je blizu 5.000 Slovencev) 2 slov. trgovini!! V Celju smo v tem oziru nekoliko na boljšem, istotako v Gorici. Toda poglejmo trgovinske razmere v slov. prestolici. Vsled naše narodne mlačnosti in brezbriznosti je nemško trgovstvo v Ljubljani tako nenaravno naraslo in se razvija še sedaj tako mogočno in oblastno, da lahko rečemo, da je v mestu, kjer prebiva po uradni statistiki 82% Slovencev — polovica trgovin v nemških rokah. Tipičen slučaj nam nudi „mestni trg“ v Ljubljani, ki je takorekoč monopoliziran za nemške trgovce.

Koncentrovati moramo vse moči, da se bode izvajalo zlasti v Ljubljani geslo „Svoj k svojim“ — dosledno; in v to bi bilo poklicano v prvi vrsti slov. časopisje. Sicer opozarjajo tu in tam slov. listi občinstvo na nevarnost, ki nam preti po nemški obrti in trgovini, v bobnečih frazah kažejo svoje ogorčenje proti nemškemu vsiljencu in slovenskemu brezbriznežu, ki pri tujeu kupuje, — toda vse to ne moti dotični list — popolnoma nič, da prinaša na zadnji strani debelo tiskano reklamo za tistega trgovca, po katerem je v uvodnem članku udrihal.

Nek štajerski časopis je pisal pred kratkim o zagrizenosti in nestrpnosti nekega nemškutarskega trgovca v Ptuj, ki živi (kot 100 drugih) izključno od slov. denarja. List se je seveda razrepenčil nad dotičnim, pozivljaj ondotne Slovence k bojkotu in — Bog ve kaj še vse, — a — „risum teneatis“ na zadnji strani smo lahko čitali toplo priporočilo za istega, katerega se je obsipalo na prejšnji strani z vsemi mogočnimi priimki.

Na tak način se hoče torej priprosto ljudstvo navajati k udejstvovanju gesla „Svoj k svojim“. Ali ni vse to — ironija? Slovensko časopisje se lahko primerja s stavbenikom, ki sam podira svojo stavbo.

Zlasti v Ljubljani, kjer se največ greši v tem oziru, naj slov. časopisje dan na dan apeluje na slov. odjemalce, da kupujejo edino le pri slov. tvrdkah.

Pa tudi oni del slov. občinstva, ki bi rad kupoval pri slov. trgovcih, tega ne more vsikdar storiti, ker ne ve kdo je Slovenec, kdo Nемец; marsikak trgovec ima lepo zveneče slov. ime, pa je hud nemškutar; pa tudi iz slov. časopisja ne moremo tega posneti, ker prinaša oglase domačih in nasprotnih tvrdk. Sestavi naj se seznamek slov. trgovcev, ki naj bi bil dan na dan natisnjen v dotičnem krajevnem listu. Slov. listi naj bi pozivljali slov. trgovce, da si nabavijo samoslovenske napise, da se jih spozna na prvi hip.

Namesto da bi se slov. časopisje bavilo s to hvaležno nalogo ter povzdignilo slovensko obrt in pripomoglo s tem k narodni osamosvojitvi — pa prinaša dan za dnevom radovoljno inserate nemških tvrdk z občudovanja vredno doslednostjo. V tem se odlikujeta posebno slov. ljubljanska dnevnik in tržaška „Edinost“. Koliko s tem slov. časopisje slov. stvari škoduje, v koliki meri s tem podpira nemške težnje — tega seveda ne pomisli. **A. M.**

Vspored ustanovnega shoda narodne stranke za Štajersko, ki se vrši v soboto 8. decembra 1906 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Nar. doma v Celju: 1. Dosedajna dela pripravljalnega odbora narodne stranke. 2. Program narodne stranke: a) narodna stranka in kmetijstvo; b) narodna stranka in trgovstvo; c) narodna stranka in obrtništvo; d) narodna stranka in delavstvo; e) narodna stranka in narodna šola. 3. Organizacija narodne stranke in nje glasilo „Narodni list“. 4. Volitev osrednjega ali glavnega odbora, izvrševalnega odbora in okrajnih odborov stranke. 5. Slučajnosti.

Narodno delo slov. štajerskega duhovnika. „Graški Tagblatt“ poroča v 325. številki z veseljem, da je daroval dekan Karl Hribovšek v korist nemški šoli blizu 300 K. List omeni med drugim tudi, da je g. dekan povsod zelo „hochgeachtet“, in se ne vtika v narodne prepire. K temu moramo pripomniti: kogar nemški listi hvalijo, ta je gotovo svoje „hvale“ vreden. Sicer si dovoljujemo vprašati g. dekana, ali ni to narodno izdajstvo, če se v mestu, ki je znano po svojem šovinizmu in brutaliziranju Sloven-

cev, — daruje take vsote v ponemčevalne namene in to v Mariboru, kjer več kot 4000 Slovencev nima niti ene slov. ljudske šole? M.

Koroško.

Občinske volitve v Spodnjem Dravogradu. Pri občinskih volitvah so zmagali Slovenci v tretjem razredu s 100 proti 52 glasovom, v drugem razredu s 30 proti 11 glasovom, dočim so si Nemci ohranili prvi razred z enim glasom večine (12 proti 11). Trška občinska uprava preide s tem v slovenske roke; Slovenci bodo razpolagali v obč. svetu z dvetretjinsko večino. — Uradna štetev po občevalnem jeziku je izkazala 1900 v Sp. Dravogradu 703 Nemce in 61 Slovencev. **61 Slovencev (všteti so tudi otroci, žene etc.) je dobilo pri obč. volitvah 141 glasov.** Osrednjo statistično pisarno pozivljamo, da nam razloži ta naravni čudež!

Primorsko.

Gregorčičev spomenik. — V Gorici se je sestavil osrednji odbor za Gregorčičev spomenik, ki ima nalogo sprejemati radodarne doneske slovenskih rodoljubov, s katerih pomočjo naj bi se postavil dostojen spomenik prerano umrlemu pesniku. Načelnik odbora je dež. poslanec in odbornik profesor Ivan Berbuč. Doneske sprejema začasno izvrševalec oporoke rajnega pesnika profesor Josip Ivančič (P. Corno št. 8). Imena odbornikov in primeren oklic na slovenske rodoljube objavijo se v kratkem.

Politični shod v Mirnu. Klerik. stranka na Goriškem je minule dni sklicala politični shod v Miren; shoda se je vdeležilo toliko liberalcev in socialnih demokratov, da so klerikalci ostali v manjšini. Predsednikom je bil izvoljen socialist. Dočim sta klerikalni in socialno-demokratski govornik nemoteno izvajala svoje misli, je nastal ob nastopu liberalnega govornika tak hrup in vihar, da se je moral shod zaključiti. — Že dalj časa je opazati nebrzdane in razdivjane forme političnega boja na Goriškem — simptomatičen pojav političnega upadka: liberalna stranka je neorganizovana in brez vse politične discipline; volitve po novem volilnem redu ji bodo „zadrignile vrv okrog vratu“. O klerikalni stranki ne govorimo.

Akademija. V soboto, dne 8. t. m., predava član Anton Dermota v društvu „Ljudski oder“ v Trstu in v nedeljo, dne 9. t. m., v društvu „Javna ljudska knjižnica“ v Nabrežini, obakrat „O ženskem vprašanju“.

Kranjsko.

Javna ljudska knjižnica v Ljubljani. Društva „Akademija“, „Prosveta“ in „Ljubljanski Sokol“ nameravajo ustanoviti v Ljubljani javno ljudsko knjižnico in čitalnico. V to svrhu bi trebalo 6000 K ustanovne glavnice in potem vsako leto 3200 K. Navedena društva so se obrnila na občinski svet s prošnjo, da akcijo podpre z gmotnimi sredstvi. Občina ljubljanska se doslej svoje kulturne naloge ni mnogo zavedala: za izvenšolsko ljudsko izobrazbo ni storila nič. Spominjamo se dobro onega občinskega svetovalca, ki se je ograeval za fond barmjanske cerkve, dočim je označil ljudsko čitalnico za — nepotrebno. Naša kulturna mizerija je tem jasnejša, če primerjamo, koliko žrtvujejo druga mesta, n. pr. Praga za ljudsko izobrazbo. Župan Hribar je voljan odstopiti 2000 K svojih letnih prejemkov v namen ljudske knjižnice. Občinski svet je na predlog finančnega odseka sklenil podeliti v svrhu ljudske knjižnice ustanovnino 2000 kron in pa 3000 K redne podpore proti primerni ingerenci. Knjižnica se bo imenovala Gregorčičeva na predlog dr. Trillerja; da se je ta „specialist za mlade“ zaletel tudi ob tej priložnosti v mlade, je skoro odveč omenjati in preveč bi bilo trditi, da so bile opazke duhovite.

Slov. Narod in dr. Robida. Pisava Slov. Naroda nam od dne do dne potrjuje prepričanje, da sta zavijanje in laž vsakdanji kruh vernikov

tega čednega lista. — Slov. Narod je svoj čas poročal, da smatra deželni zdravstveni svet odpust dr. Robida za popolnoma utemeljen in zaslužen; ko smo ga v zadnji številki za ušesa prijeli in z izjavama dež. predsednika g. Schwarza in deželnovladnega svetnika g. dr. Zupanca ovrgli njegovo trditev kot pristo laž, se je začel zvijati in izgovarjati, češ, nekateri merodajni člani zdravstvenega sveta so se izrekli v njegovem smislu. Ne bomo preiskovali te druge verzije glede na nje resničnost, temveč le konstatujemo, da je to nekaj bistveno druzega, da posamezni član še ni zdravstveni svet ali zdravstvena oblast in da so osebna mnenja članov v splošnem toliko merodajna kot osebno mnenje tega ali onega zdravnika; prav nič več. Vse zavijanje, ves jezuitizem ne spravi dejstva s sveta, da se je Slov. Narod zlagal in prav grdo potegnil svoje potrpežljive bralce.

Iz Železnikov. Naši prvaki nikakor ne morejo mirno preboleti poraza, katerega so doživeli pri občinskih volitvah, dne 20. novembra t. l., marveč so na dobro srečo vložili rekurz zoper te volitve. Na dobro srečo pravim, ker to jim mora biti jasno, da je vse njih prizadevanje, da si ohranijo še nadalje nadvlado v občini, brezuspešno. Gre se jim tukaj v prvi vrsti za čast. Res je neprijetna zavest, da potem, ko so že stoletja imeli fužinarji prvo besedo v občini, v prihodnjem občinskem odboru ni niti enega Globočnika. Pa časi se spreminjajo in s časom ljudje; tako se bodo morali tudi naši mogotci hočeš nočeš spremeniti, ter početi nekoliko bolj demokratsko misliti. — Na naš dopis v „Našem Listu“ v 66. številki z dne 16. novembra tega leta je tukajšnji župan Franc Košmelj odgovoril s popravkom v 70. številki „Našega Lista“. Kdor naše razmere pozna, temu ni potreba nikakega pojasnila in odgovora od naše strani na ta popravek. Pa tudi vsak drug razsoden človek naj primerja naš dopis in ta popravek, in gotovo bo spoznal, kje je resnica. Župan navaja v tem popravku 10 točk, katere bodo njegovi pristaši smatrali seveda kot deset božjih zapovedi za neverne Železnikarje. Prosto jim. Da pa ne bo g. župan menil, da se mi po tem popravku čutimo premagane, ter da se ne bo smatral pred javnostjo oproščenega, hočem, ker mi danes čas ne dopušča, v prihodnji številki „Našega Lista“ (ako mi slavno uredništvo dovoli) na njegov popravek obširneje odgovoriti ter moje trditve z jasnimi dokazi podpreti. Torej na svidenje! **Železnikar.**

Železnica Kranj-Tržič. Stavbna dela je prevzela tvrdka Chiericci & Picha kot najcenejši ponudnik za 1,252.000 K. Z delom začno koj, da bo železnica že z julijem prihodnega leta izročena prometu. Dolga bo 15 km; postaje ob novi železnici bodo: Naklo, Duplje, Križe, Tržič. Tržiški kolodvor bo stal poleg vasi Bistrice.

Simona Gregorčiča sohe v velikosti 42 cm priporoča J. Bahovčeva trgovina s papirjem v Ljubljani. Modeliranje tega kipa je prevzel g. profesor Repič in se je nadejati dovršenosti.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarja vse zavedne Slovence, da so v dveh raznih vrstah že izšle družbine razglednice, namenjene za božič in za novo leto. Posamezne razglednice se bodo prodajale pri trgovcih po 10 vin. komad. Trgovcem dovoljujemo radi primeren popust; vendar tega opozarjamo, da odajamo razglednice le proti gotovemu plačilu in ne pod 100 komadov skupaj. Naročila naj se naslavljajo na: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Slovenci! Segajte po tem domačem in ob enem toliko domorodnem blagu.

Prosveta.

Nova knjiga. Dotiskana je že večkrat napovedana knjiga: Civilnopravdni red in sodni pravilnik z dne 1. avgusta 1895. z uvodnima zakonoma, z drugimi zakoni, ukazi in raspisi civilnopravnega obsega ter odločbami najvišjega sodišča, z dodatki določil o sodiščih javnega prava in o konzularnih sodiščih, o odvetniški tarifi in sodnih pristojbinah. Uredil dr. E. Volčič. Izdalo društvo „Pravnik“. Obširno delo obsega XII + 909 strani in daje res

vsestranska pojasnila o vsakovrstnih pravnih vprašanjih. Take potrebne knjige še nismo imeli, brez dvoma bo mnogo koristila vsakemu, posebno pa občinskim, šolskim in župnim uradom, posojilnicam in hranilnicam ter sploh javnim zavodom. Porabna je vsakemu tem bolj, ker ima polne štiri pole stvarnega kazala po abecednem redu, da si vsakdo lahko poišče tvarino, o kateri želi pouka. Naročnikom se je knjiga začela razpošiljati in v par tednih jo dobe vsi. Odslej je tržna cena v platno vezani knjigi 8 K. Glavne zaloge so v knjigarnah L. Schwentnerja v Ljubljani in J. Krajca nasl. v Novem mestu, dobivati pa bo knjiga tudi po drugih knjigarnah.

„Slovan“. Ilustrovan mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. Ureja Fran Govekar, izdaja Dragotin Hribar v Ljubljani. Gotovo je, da takega ilustrovanega lista Slovenci še nismo imeli. Mesečnik „Slovan“ je od svojega početka resen slovanski literaren in umetniški list, ki ima nalogo seznanjati Slovence s kulturnimi razmerami, z literarnimi pridobitvami napredujočih bratskih narodov ter iskati duševnih vezi, ki naj spoje vse Slovanstvo v mogočno kulturno organizacijo. „Slovan“ ni niti list za nezrelo mladino, niti „interessanten rodbinski zabavnik“ nego list za zrelo, moderno mislečo in čutečo inteligenco. Vsled razkošnega števila velikih in krasnih ilustracij celo tuji stavijo „Slovana“ med najboljše ilustrovane liste slovanske. Smelo trdimo, da za toli nizko ceno ni dobiti tako bogato in umetniško ilustrovanega lista tolikega obsega! Na vsem slovanskem jugu danes ni ilustrovanega zbornika, ki bi se mogel primerjati s „Slovanom“ po svoji zanimivi in aktualni vsebini in po svoji opremi! In na to smemo biti ponosni. Smer in program „Slovana“ ostaneta neizpremenjena. Prinašal bo izvirne pesmi, romane, novele, povesti in aktualne, poljudno pisane članke prvih naših poetov in pisateljev — rozaikov, zasledoval napredek slovanske kulture na vseh poljih, se zlasti živo zanimal za gledališče, glasbo in obrazovalno umetnost, ter izkušal, da ostane jugoslovanski informativni list za moderno književnost, umetnost in prosveto sploh. Poučni spisi krajšega obsega bodo, kakor doslej, vseskozi aktualne važnosti in splošne zanimivosti. „Slovan“ je literaren in umetniški list, ki zastopa vedno napredno, protireakcionarno stališče ter hoče, kakor doslej, ostati zatočišče s v o b o d n e umetnosti in s v o b o d n e g a prepričanja. Dokler ni bilo našega „Slovana“, so se v vseh naših naprednih listih oglašali glasovi, da nam je ilustrovanega, v modernem in naprednem duhu urejenega mesečnika nujno treba. Sedaj imamo „Slovana“ že štiri leta, a v slovenskem občinstvu „Slovan“ še ni našel tistega odziva, ki smo ga pričakovali. To je žalostno in vendar vemo, da bi se klici po ilustrovanem listu takoj zopet oglasili, ako bi „Slovana“ založništvo ustavilo. Žalostno in sramotno je za naš narod, da podpirajo nekateri rajše tuje, slovansku sovražne, le iz židovske spekulacije šablonsko izdajane liste, „Slovana“ pa delajo ovire. Ti Slovenci pač ne vedo, kaj delajo!

Napredni Slovenci, podpirajte in širite „Slovana“, kjerkoli le morete! Naj bi ne bilo slovenskega društva, slovenske javne knjižnice, slovenske kavarnе, slovenske srednje šole in slov. rodbine brez tega lista! „Slovan“ je salonski umetniški list, ki je vsaki knjižnici v okras. Ako bo imel „Slovan“ veliko rednih naročnikov, bo mogel vzdržati se ne le na sedanji višini, nego tudi dvigniti se še višje! Le ako vztrajajo naročniki in ako si pridobi „Slovan“ še novih odjemalcev, — bo možno toli drag list vzdržati, kajti gmotne žrtve založništva so izredno velike. V lastno škodo izdajateljstvo in založništvo pa ne moreta delati. Naj se torej javljajo Slovenci in Slovenke, ki bi se na list naročili, da se jim pošlje 1. zvezek V. letnika na ogled. „Slovan“ stane za vse leto 12 K, za pol leta 6 K. Dijakom in učiteljem se naročnina primerno zniža. Tudi I., II., III. in IV. letnik „Slovana“ je dobiti še nevezan po K 12.—; vezan v izvirne platnice po K 17.—.

Gospodarstvo.

Razklejana kostna moka ali Tomasova žlindra?

(Konec.)

Prvi nemški veččak na tem polju, tajni svetnik profesor dr. Karol Wagner, predstojnik kmetijskega preiskovališča v Darmstadtu, piše v svoji knjigi „Poraba umetnih gnojil“ naslednje: „Objavil sem že pred 14 leti nekatere naše preskušnje, iz katerih sledi, da kostna moka v primeri s superfosfati in s Tomasovo žlindro ne navadno počasi učinkuje, ter sem priporočal namesto drage fosforove kisline kostne moke cenejšo Tomasovo žlindro. Moja sodba je marsikoga osupnila in skušalo se je dokazati njeno neresničnost, kar se pa ni posrečilo. Tudi dela drugih preiskovalcev, zlasti Maekerjeve preskušnje so potrdile počasen učinek kostne fosforove kisline in nadaljne naše tozadevne preskušnje so pokazale, da Tomasova žlindra povsodi hitreje učinkuje kakor najboljša kostna moka. Le na gotovih travnikih je bil uspeh kostne moke hitro očiten in povsod tam, koder se zahteva prav malo od fosfatov v zemlji; koder smejo biti pridelki majhni, koder rastline užijejo malo fosforove kisline, tamkaj more tudi kostna moka kriti porabo fosforove kisline.“ Na drugem mestu piše dr. Wagner: „Zemlja, ki ima malo fosforove kisline v sebi, se nikdar ne dovede do največje rodovitnosti, če se ji ne doda kake druge, hitreje učinkujoče fosforove kisline kakor je ona kostne moke.“ — K tem izvajanjem pristavim: Dr. Wagner računa z dejanskimi cenami kostne moke. S skupnim dogovorom zvezane avstrijske tvornice za fosfate prodajajo danes kg % v vodi raztopne fosforove kisline po 56 h. Jeli ta cena primerna 28 h za kg % fosforove kisline v kostni moki?! Saj se kostna moka da na cen način izpremeniti v superfosfat ter se ji tako lahko dá za 100% večja vrednost! Zakaj se to ne zgodi, ni potrebno meni preiskovati, gotovo je pa v zvezi s poprej omenjenim vsiljevanjem kostne moke. Prav zadnji čas je dobila naša družba ponudbe na kostno moko od severnih tvornic po 40 h za kg % fosforove kisline v čisti kostni moki, in sicer s pripomnjo, da je ta cena še nizka, ker izvira iz časa pred dogovorom.

Dr. H. C. Müller, predstojnik kmetijsko-kemijskega preiskovališča v Halle n. S. piše v Wolfovi knjigi „Nauk o gnojenju“, ki jo je on nanovo predelal, naslednje: „Glasom preskusov Maekerjeja in Wagnerja učinkuje fosforova kislina na apnenih tleh prav malo; Kellner in Betteher sta pa na neapnenih tleh in ob štuhanju jeseni dosegla učinek s fosforovo kislino kostne moke, ki je približno znašal 60 do 64% učinka v vodi raztopne fosforove kisline. Za deteljo in sploh za zeleno krmo na njivah pa kostna moka navadno ni naravnost porabna.“

Dr. Richard Otto, vodja kemijskega oddelka preiskovališča v Proskavi obravnava kostno moko v svoji knjigi „Temeljni obris kmetijske kemije“ tako-le: „Fosforova kislina izparjene kostne moke je deloma v obliki trikalcijevega fosfata in je zato v navadnih razmerah v zemlji težko raztopna. Uživanje te fosforove kisline po rastlinah pospešuje klej, ker ta z izdelki svoje razkrojitve pomaga topiti fosforovo kislino. (Razklejana kostna moka je torej še slabša! O. p.) Velik del fosforove kisline kostne moke je raztopen v citratu, in sicer je ta raztopnost zavisna od finosti moke, ter more znašati do 80%. Vendar v citratu raztopne fosforove kisline kostne moke rastlinske korenine ne morejo užiti! Učinek izparjene kostne moke je torej prav neznamen, kajti njena fosforova kislina je za rastline neužitna, ter je ta učinek enak nerazkrojenim rudninskim fosfatom, ki ga skoraj ni. Dušik kostne moke pač hitro učinkuje, a ga je prav malo v tem gnojilu.“

Pri večini primerjevalnih poskusov kostne moke z drugimi fosfati, ki so se doslej zvršili, se je izkazalo, da je učinek kostne moke navadno zaostal za učinkom superfosfata, in sicer je bila razlika precej znatna. Preskuševalcema Kellnerju in Böttcherju se je posrečilo pojasniti neugodni uspeh gnojenja s kostno moko, in sicer sta dokazala, da je uspeh gnojenja s kostno

moko prav zelo zavisen od množine apna v zemlji. Pri poznejših preskusih so to okolnost upoštevali, vendar je bil uspeh še vedno slabši pri gnojenju s superfosfatom, odnosno s Tomasovo žlindro. Dr. Prianišnikov v Moskvi je iskal vzrok temu v obliki dušika, ki se v zemlji nahaja. Prof. dr. H. G. Söderbaum se že nekaj let sem peča s preiskovanjem gnojilne vrednosti različnih fosfatov, med temi tudi kostne moke, ter se je tudi oziral na omenjena razkritja. On je sedaj s svojimi preiskujnjami, ki jih je na razne načine menjaval, tako daleč dospel, da se mu primerno zdi svoje poglavitne uspehe objaviti. Söderbaum je našel: „Če ni bilo v zemlji veliko apna in če je bil navzoč dušik v obliki amonijevih soli, tedaj je imela fosforova kislina kostne moke zelo isti uspeh kakor gnojitev s superfosfatom.“ Poročevalec o Söderbaumovem spisu je previdno pristavil: „Samoobsebi umevno je naglašati, da ta izrek velja le za preskušnje pod dotičnimi pogoji; kakšno splošno veljavo naj ima ta izrek, je dognati šele po drugih preskusih.“

Profesor dr. E. Wein, vodja kr. preskušališča za barje in kmetijsko kemijskega zavoda kmetijske akademije v Weihenstephanu je v temeljitem spisu razložil vpliv obdelovanja zemlje na žetev in na učinek umetnih gnojil. Glede preskusov fosforove kisline je obdelal porabo naslednjih fosfatov: Dvojni superfosfat, superfosfat, Waltersov fosfat, Tomasovo žlindro, razklejeno kostno moko, belgijski fosfat in fosforit od reke Lahne. Glede teh preskušanj je prof. Wein dognal naslednji izrek: „Pri gnojenju s fosforovo kislino barskih travnikov bo pač v največ slučajih Tomasova žlindra najboljša. Mnenje, da je superfosfat za gnojenje teh travnikov nesposoben, ni pravilno. Zaradi hitrejšega uspeha se superfosfat prvo in drugo leto more s pridom rabiti. Od sirovih fosfatov je po tukajšnjih izkušnjah za sedaj imeti za porabnega le kredni fosfat. Na porabo razklejene kostne moke se ni ozirati.“

Četudi se ti izreki znamenitih kmetijskih kemikov v marsičem razlikujejo, naslednje je neovrženo: „Fosforova kislina kostne moke je zelo težko raztopna; v nekaterih okoliščinah je malo ali nič, v drugih zopet bolj užitna. V pripravnih zemljah le tedaj učinkuje, če je zemlja nasičena s fosforovo kislino. Za nasičenje s fosforovo kislino pa kostna moka ni porabna. Korist gnojitve s kostno moko ne doseže koristi s superfosfatom ali s Tomažovo žlindro. Če naj se travniki gnojijo ob pripravnih razmerah naravnost s kostno moko, je še dvomljivo; če naj se, potem le na neapnenih zemljah, ter je vrednost gnojitve s kostno moko le dvtretjinska v primeri z drugimi fosforovimi kisljinami.“

Pri današnjem vednostnem stanju vprašanja o gnojenju s fosforovo kislino je strokovno naravnost smelo in lahkomišno trditi, da je učinek kostne moke v vseh okoliščinah enak učinku Tomasove žlindre ali pa ga še prekaša. Kaj takega brezpogojno trditi z ozirom na predstoječo razpravo ni mogoče, če ni v to svrhu posebnih vzrokov, ki pa s kmetijstvom niso v nikaki zvezi. Na podlagi teh izvajanj imam vso pravico odločno zavriniti očitane, da bi c. kr. kmetijska družba kranjska nestrokovno postopala in bi s tem naše gospodarje oškodovala.

Kdor pozna razmere ljubljanskega kmetijsko-kemijskega preiskovališča, se pač ne čudi njegovim strokovnim razkritjem, saj jih posebno dobro osvetljuje slučaj z redilnimi praški za živino. V zadnjem času ni bilo kmalu večjega sleparstva, s katerim se je nevesčim kmetovalcem denar iz žepa pulil, kakor so ti redilni praški. Vsa kmetijsko-kemijska preiskovališča so šla v boj proti temu sleparstvu, le ljubljansko ne; narobe, v enem slučaju je celo izdalo certifikat, da je nek tak prašek najboljši med vsemi preiskanimi. Nagibi so menda bili isti kakor pri brezpogojnem priporočanju kostne moke!

Zaradi ljubega miru sem doslej vsa izzivanja prezrl, če pa ne bo miru, odgovorim enkrat za vselej!

Vsakdo trpečih si prizadeva, pred bližajočimi se prazniki znebiti se svojih bolečin, ali jih vsaj olajšati. Žal, da si mnogi v naglici ne izvolijo pravega sredstva in namesto da bi si svoje stanje zboljšali, so bolečine še hujše. Edino najboljšo pa je izvoliti si staroznana, preskušena domača sredstva. Izmed teh sta, kakor je splošno znano, Thierry-jev balzam in centifolijsko mazilo, ki gotovo pomagata, ako se ju prav rabi, pri koliki, želodčnem kataru, krčih, kašlju, bolečinah v prsih, influenci itd., mazilo pa pri ranah itd. Berite inserat in naročite ali naravnost pri lekarju A. Thierry-ju v Pregradi pri Rogški Slatini ali pa zahtevajte po lekarnah. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali 1 velika specialna steklenica stane z zabojkom franko 5 kron, 2 lončka centifolijskega mazila 3 K 60 vin.

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli 50 do 60 kosov) lepo sortiranega **toaletnega mila (odpadkov)** z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

PFAFF šivalni stroji so najboljši za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Nепrekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj. **! Kroglasto ležišče !** Glavni zastopnik **Fr. Tschinkel** Ljubljana • Kočevje Mestni trg 9. v gradu. 52-26

Stavbeno, umetno in konstruktorsko ključavničarstvo. Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl. Ljubljana Slomškove ulice 4.

Zično omrežje na stroj, ohajilne mize, ograje na mirodvoru, vežna vrata, obmejno omrežje, stolpni križi, balkoni, verande, štedilniki itd. 12-8

Odlikovana v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo. Patentirana v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka iz portland-cementa in peska. **Praktična!** **Lepa!** Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko: **Janko Traun** izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Poskusite in priporočite izdelke

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12-—, belo puhasto naskubljeno K 18— K 24-—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30-—, K 36-—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko.

Brezskrbno družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. pošti in znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo. **Edino pravi je Thierryjev balzam** le z zeleno znamko z nuno. Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splicno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3-60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 51

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Zdravnik-strokovnjak

univ. med. Dr. Bogdan Derč

usoja si javiti, da ordinira

v Ljubljani, Sodnijske ulice št. 1, 1. nadstrop.

vsaki dan od 10. do 11. in od 2. do 4. ure

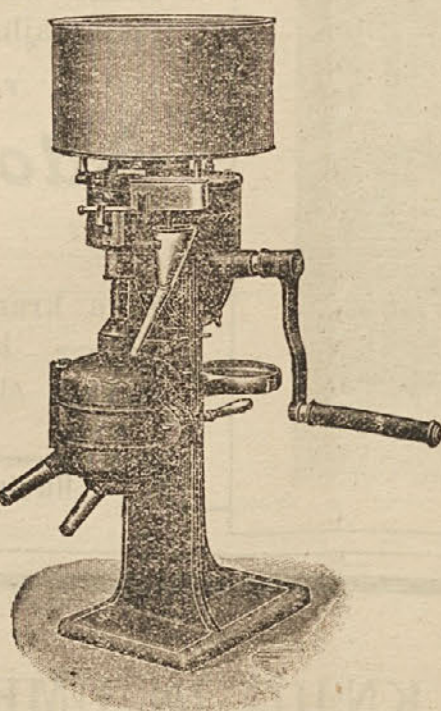
za otroške in notranje bolezni.

Brezplačna ordinacija za otroške bolezni v mestnem ambulatoriju „Mestni dom“.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi zelo malo, posnemanje je najnatančnejše, trpežnost največja. — Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji: 6-8

Jos. Meys & Co., Hennef/Sieg (Nemčija)

Oglasijo naj se le taki kupci, ki bodo kupili stroje za lasten gotov račun.

David Seravalli Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen 12-8

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedi, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in strope. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

Novost!

Efektivno!

Krasno angeljsko zvenenje na božičnem drevesu

6 pozlač. angelji, 30 cm vis. Nastavek na vrhu nezlomen. Jamstvo za brezhibno delovanje.

Najnovejši in najlepši okraski za božično drevesce!

Naj ga ne manjka v nobeni krščanski družini!

Od treh sveč proizvajana gorkota vrti gonilno kolesce, na tem kolescu viseče kroglice udarjajo na tri zvonce in na ta način nastane tako prijetno doneče zvončkanje, da napolnjuje mlade in stare neko skrivnostno božično veselje.

Gena s kartonom in navodilom za uporabo franco proti predplačilu za komad

K 1-50

3 komadi K 4-
6 komadov " 7-50
12 " " 13-50

Proti povzetju 20 v. več.

Če komu ne ugaja, dobi denar vrnjen!

Naročiti je pravočasno pri tvrdki

Hanns Konrad

prva tovarna za ure v Brūx-u št. 2107, Češko.

Moj 200 strani obsežajoč glavni katalog s 3000 podobami se pošlje na zahtevo vsakemu zastoj in poštne prosto.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner urar **Ljubljana**

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pism je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštne prosto. 26-31

Se „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Čudovita zbirka sveta!

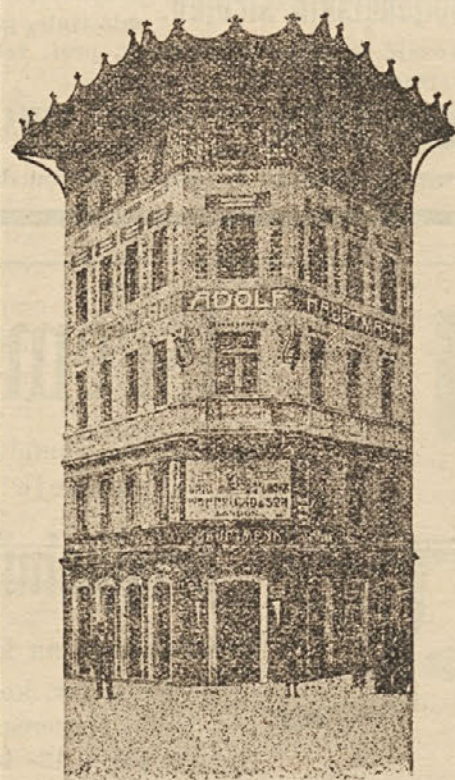
50 kom. za samo gl. 2-50

1 sprelepa večkrat z uradnim pat. varovana anker-remontoir-žepna ura s pismeno fabriško garancijo za dober in natančen tok, 1 fina oklepna verižica iz double-zlata, 2 prstana iz amerik. double-zlata z imit. briljanti (za gospoda in damo), 2 gumba iz double-zlata za zapetnice (ostaneta vedno nova), 3 naprsni gumbi, 3 gumbi za zavahane ovratnike, 1 fin žepni nožič z napravo, 1 zelo lepa svilen ovratnica, svetla ali temna, 1 dražestna igla za ovratnico s simili-briljantom (doublirano), 1 dražestna broža za dame, zadnja novost, 1 krasno toaletno zrcalo, 1 dražestna koristna denarnica, 1 par boutonov z amerik. briljanti, prist. sreb. sekiricami, 1 f. nikelnasti pisalnik, 1 pat. vremenski barometer, 1 garnitura 20 komadov različnih pristnih inozem. pisemskih znamk, 1 fini cigaretni odrezalnik (nikel), 1 pat. držalo za ovratnice, 1 album najlepših razgledov sveta. — Vse skupaj z elegantno anker-remontoir-žepno uro, koja sama je dvakrat toliko vredna, velja gl. 2-50. Dobi se, če se denar naprej pošlje ali po povzetju pri centralni zalogi patent. ur in draguljev

S. Urbach, Krakov št. 58.

NB. Pri naročilu dveh paketov se pridene 1 prima angl. britev zastoj. Neugajajoče se zamenja ali denar vrne, in je torej vsak riziko popolnoma izključen.

Prodaja na debelo.

Ustanovljeno leta 1832.

Priznano najboljša oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino,

razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt

od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.